

Funded by
the European Union

Фасилітовані діалоги з українськими громадами за кордоном: як підвищити рівень суспільно-політичної участі закордонних українців?

ОЛЬГА АЙВАЗОВСЬКА

голова правління

Громадянська мережа ОПОРА

Фасилітовані діалоги: обрані громади

Німеччина

Велика Британія

Литва

Місто

Берлін

Престон (Ланкашир),
Манчестер, Ліверпуль

Вільнюс

Дати

18 жовтня 2025

9-12 грудня 2024

29 квітня 2024

МЕТОДОЛОГІЯ

Фасилітований діалог — це методологічний підхід, який поєднує збір даних зі створенням безпечного простору для відкритого обговорення. Особливість діалогу — поглиблена взаємодія між учасниками, що дозволяє дослідити механізми порозуміння, довіри та колективного осмислення досвіду.

КЛЮЧОВІ ЗАВДАННЯ ДІАЛОГІВ:

- **Систематизація досвіду** українських громадян за кордоном;
- **Напрацювання стратегії взаємодії** закордонних українців з державою та суспільством;
- **Сприяння спільному розумінню** проблем і викликів залучення українських громадян за кордоном до формування політик всередині України.

МЕТОДОЛОГІЯ

Питання, довкола яких організоване обговорення:

- **Що поєднує Вас з Україною, коли Ви перебуваєте далеко від дому?**
- **Що мотивує Вас залучатися до суспільно-політичного життя в Україні, коли Ви перебуваєте за кордоном?**
- **Як Ви можете залучатися до суспільно-політичного життя в Україні, перебуваючи за кордоном?**

Учасників також просили дати анонімні письмові відповіді на два запитання:

- **Один виклик, з яким Ви стикнулися, перебуваючи за кордоном.**
- **Що стримує Вас від повернення додому?**

Що поєднує українців у Британії та Німеччині з Україною?

СПІЛЬНІ РИСИ

- **Українська ідентичність** (відчувають себе українцями);
- **Емоційний зв'язок** (любов до України, ностальгія за домом, спільний біль);
- **Спільні цінності** (прагнення свободи, справедливості, перемоги);
- **Спілкування з родиною та друзями в Україні;**
- **Соціальні зв'язки з українцями за кордоном** (зустрічі діаспори);
- **Волонтерство, благодійні ініціативи на підтримку України;**
- **Участь у мітингах, акціях, зборах коштів та інформаційних кампаніях;**
- **Розбудова місцевої спільноти українців за кордоном;**
- **Державні сервіси** («Дія», консульські послуги, українська школа);
- **Бізнес** (дистанційна робота в Україні, створення українсько-німецьких проєктів);
- **Українські виробники та бренди.**

Що поєднує українців у Британії та Німеччині з Україною?

ВІДМІННЕ

СФЕРА

ВЕЛИКА
БРИТАНІЯ

НІМЕЧЧИНА

Українська ідентичність та емоційний зв’язок з Батьківщиною

Відчуття відмінності від британців та прагнення зміцнювати українську ідентичність (розвиток мови та культури)

Менша увага до культурних атрибутів (мови, традицій, церкви), більша — до громадянського активізму як прояву ідентичності.

Соціальні зв’язки

Більш важливі зв’язки з близькими в Україні. Місцева спільнота має другорядне значення.

Важливіша локальна українська спільнота: саме вона допомагає відчувати зв’язок з Україною.

Суспільно-політична участь

Ключове завдання — створення місцевої української спільноти, збереження української культури, участь в мітингах і зборах коштів.

Акцент на політичній та експертній активності, а не збереженні культури. Йшлося про адвокацію українських інтересів на міжнародному рівні, допомогу українській армії, співпрацю з українською та місцевою владою, політичне лобіювання і розвиток громадського сектору.

Зв’язок з українською державою та бізнесом

Важливий правовий зв’язок із державою (громадянство, дотримання законів, сплата податків). Підкреслювали зручність і важливість українських електронних сервісів на противагу британській бюрократії.

Акцент на бізнес-зв’язках з Україною. Також ішлося про розвиток співпраці між українськими та німецькими компаніями, залучення інвестицій до України.

Як українці за кордоном залучаються до суспільно-політичного життя України?

- **Політична участь** (вибори, інструменти е-демократії);
- **Економічна участь** (інвестиції в Україну, сплата податків в Україні);
- **Міжнародна співпраця** (реалізація спільних українсько-німецьких чи українсько-британських проєктів у сферах освіти, бізнесу, громадського життя);
- **Промоція України за кордоном** і підважування російського впливу (мітинги, виступи в медіа, інформаційні кампанії);
- **Волонтерство** (збори на користь ЗСУ та постраждалих від війни);
- **Розвиток місцевої української спільноти** (мережування, організація заходів та подій для залучення пасивної частини громади, просвітницька діяльність).

Що мотивує українців за кордоном долучатися до суспільно-політичного життя України?

- **Емоційні чинники** (емпатія, прагнення самореалізації, бажання допомагати іншим);
- **Збереження зв'язку з Україною** (прагнення змін в Україні, зокрема запит на люстрацію й подолання корупції, перспектива повернення в Україну, прагнення захищати права вразливих груп людей в Україні);
- **Попередній досвід громадської участі;**
- **Позитивні приклади** інших активних людей в Україні й за кордоном.

Перешкоди до суспільно-політичної участі українців за кордоном

- **Брак ресурсів** (фінансових, людських);
- **Непріоритетність** суспільно-політичної діяльності порівняно з забезпеченням базових потреб (пошук житла, роботи, вивчення мови);
- **Емоційні чинники**: зневіра в тому, що суспільно-політична діяльність може дати результат, брак відчуття затребуваності тощо;
- **Бар'єри до виборчих процесів** (ценз осілості, складність голосування за кордоном);
- **Безпекові ризики** (ризики переслідування українських активістів за кордоном).

Що стримує українців за кордоном від повернення до України?

- **Безпекова ситуація** (продовження війни, бойові дії, обстріли, смерті близьких, втрата майна в окупації);
- **Страх невизначеності:** нерозуміння термінів і умов, на яких завершиться війна;
- **Економічна ситуація та страх бідності** на противагу реалізованості за кордоном;
- **Інтегрованість за кордоном:** освіта дітей, навчання, робота;
- **Недовіра до влади та суспільної системи:** корупція, відсутність виборів;
- **Страх неприйняття, осуду та агресії** з боку українців в Україні;
- **Страх мобілізації;**
- **Прагнення отримати нові знання і навички**, аби згодом застосувати їх в Україні.

Ключові виклики, з якими стикаються українці за кордоном

- **Інтеграція до нового середовища:** мовний бар'єр, відмінності культури та способу життя;
- **Економічні й фінансові труднощі:** пошук роботи, житла, повна фінансова відповідальність за родину, падіння рівня життя;
- **Упереджене ставлення** суспільства країни перебування до українців;
- **Самореалізація:** неможливість працювати за освітою й отримати гідну роботу, труднощі у відкритті й веденні бізнесу;
- **Емоційні труднощі:** невизначеність свого становища, стрес через переїзд, страх і тривога через близьких в Україні, відсутність моральної та психологічної підтримки;
- **Труднощі в соціалізації:** важко знайти друзів та однодумців;
- **Суспільно-політична діяльність:** складність залучення людей до активних дій на користь України, пошуки фінансових та матеріальних ресурсів для ведення активної діяльності, слабка координація між організаціями українців за кордоном та Україною.

Ключові рекомендації: суспільно-політичне життя

- **Залучення українців за кордоном до вироблення державної політики:** експертних робочих груп, нормотворчості, процесів реформування України тощо.
- **Забезпечення повноцінної реалізації виборчих прав українців за кордоном:** розвиток системи виборчих дільниць, ресурсне забезпечення виборчих комісій, навчання членів виборчих комісій, електронна реєстрація у списках виборців, проведення інформаційних кампаній щодо процедури голосування за межами України тощо.
- **Сприяння участі українців за кордоном у політичному житті країн ЄС.**
- **Розвиток українських громад за кордоном:** сприяти посиленню спроможності й інституціоналізації громадських об'єднань, підтримувати співпрацю між українськими організаціями, сприяти мережуванню українців за кордоном.
- **Державна комунікація:** підтримувати постійну присутність українців за кордоном в інформаційному просторі України. Йдеться як про офіційну комунікацію перших осіб держави, так і про запрошення українців за кордоном до обговорень, заходів та проєктів в Україні.

Ключові рекомендації: підтримка зв'язку з Україною

- **Інформаційна підтримка та координація ініціатив** українців за кордоном через Єдиний державний онлайн-портал;
- **Полегшення адаптації** українців за кордоном через налагодження контактів із місцевою українською громадою, сприяння подоланню мовного бар'єра та програми безкоштовної психологічної підтримки;
- **Розвиток державних сервісів:** підвищення спроможності консульських установ, забезпечення доступу українців за кордоном до українських державних послуг онлайн;
- **Освіта:** розвиток мережі українських шкіл вихідного дня і гуртків за кордоном, організація програм освітнього обміну дітей, полегшення процедури нострифікації українських дипломів за кордоном, розширення програм міжнародного академічного обміну та співробітництва між українськими й іноземними університетами;
- **Розвиток культури:** підтримка інформаційних кампаній та культурних ініціатив українців за кордоном, створення українських культурних просторів, розвиток можливостей для вивчення та практики української мови.

Аналітичний звіт. Діалоги з українськими спільнотами у Сполученому Королівстві

Рекомендації для Кабінету Міністрів України за результатами фасилітованих діалогів з українськими спільнотами у Литві та Сполученому Королівстві

Аналітичний звіт. Діалог з українською спільнотою у Німеччині

**Funded by
the European Union**

Цей матеріал створено в рамках проєкту «Просування демократичної доброчесності та врядування в Україні», що реалізується Громадянською мережею ОПОРА за підтримки ЄС. Його зміст є виключною відповідальністю Громадянської мережі ОПОРА і не обов'язково відображає позицію Європейського Союзу.